

תצפיות בזני עגבניות שטח פתוח בגידול שרוע ובהדלייה-חורף 1987/88

=====

יגאל מירון - שה"מ, לשכת הדרכה נגב

עומר זיידאן - שה"מ, מח' ירקות

דני מיכאלי - מו"פ ערבה

תצפית זנים בגידול שרוע

מבוא

מידי שנה נבחנים זני עגבניות למאכל בגידול שרוע, אשר טופחו במינהל המחקר החקלאי ובפקולטה לחקלאות ברחובות.

בתצפית הראשונה נשתלים הזנים בשתי חזרות. זנים אשר הצטיינו נבחנים בשנה הבאה במבחן בארבע חזרות. זן מצטיין עובר להפצה חצי מסחרית בשטח.

חומרים ושיטות

זנים בחצפית:

טיפוח הפקולטה לחקלאות	93	פק' 93
טיפוח מ. וולקני	5148	
"	5159	
"	5386	
"	5480	
"	5517	
"	5695	
"	837	
בקורת	4127	
"		

כל זן נשתל בשתי חזרות.
תאריך שתילה - 13.9.87. שטח חזרה - 7 מטר X 1.6 מטר.
חיטוי במתיל ברומיד - 75 גר'/מ"ר מחופה.

זנים במבחן

837	טיפוח מכון וולקני (בקורת)	213	טיפוח הפקולטה
5108	"	90	"
5055	"	89	"
5485	"		

כל זן נשתל ב-4 חזרות בבלוקים באקראי. אורך חלקה 7 מטר.
תאריך שתילה - 13.9.87.
חיטוי מתיל ברומיד - 75 גר'/מ"ר מחופה.
ערוגות 1.6 מטר.

קטיף, שקילה ומיון

במבחן בוצעו 6 קטיפים: 11.12.87, 21.12.87, 4.1.88, 11.1.88, 29.1.88, 23.2.88.

בתצפית בוצעו 6 קטיפים: 11.12.87, 21.12.87, 1.1.88, 11.1.88, 31.1.88, 12.2.88.

בכל קטיף בוצעה שקילה, הערכה חזותית ומיון של כל זן. הערכה חזותית מתייחסת לצורת הפרי, צבע, מוצקות, הופעת סדקים, צורת השיח וכו'.
החנטה טבעית. בוצעו נייעורים לשיפור החנטה.

משקל פרי ממוצע: ממוצע המשקל של 100 פירות מתוך היבול סוג 10.

יבול סוג 10: פרי שלם, מוצק, במשקל מעל 80 גרם ללא פגמים חיצוניים ובעל איכות הראויה לשוק.

לנתוני מבחן הזנים נעשה ניתוח סטטיסטי ברמה של 5 אחוז מובהקות.

תוצאות

תאור הזנים

<u>הזן</u>	<u>תאור הזן</u>
פק' 93	עגול, לעיתים פחוס, מוצקות טובה
פק' 94	פחוס, גדול, מוצקות טובה
פק' 222	עגול, לעיתים פחוס, מוצקות בינונית
פק' 224	עגול, מאורך, מוצקות טובה
פק' 225	עגול, לעיתים פחוס, לעיתים כתמי צבע ושחור פיטם, מוצקות טובה
פק' 229	פרי גדול, מעט פחוס, לא אחיד בגודל, מוצקות בינונית
4127	פרי עגול, קטן יחסית, מוצק מאד
5148	לא אחיד בצורה ובגודל, מוצקות טובה
5159	לא אחיד בצורה, הרבה פירות קטנים, מוצקות בינונית
5386	עגול, מעט פחוס, אחיד בגודל, מוצק
5480	פרי עגול, קטן מאד, צבע מעט צהוב, מוצקות טובה
5517	עגול, לעיתים שטוח, צבע נוטה לצהוב, מוצקות טובה
5695	עגול, לעיתים פחוס, צבע נוטה לצהוב, מוצקות טובה
837	עגול, מעט פחוס, צבע יפה, מוצק

טבלה 1 - נתוני היבול והתפלגותו-חצפית זני עגבניות
(ק"ג ל-10 מ"ר)

הזן	משקל כללי	משקל סוג 10	משקל פרי ממוצע (גרם)
פק' 93	144.6	116.0	121 - 191
פק' 94	134.8	97.7	150 - 232
פק' 222	135.8	98.4	134 - 162
פק' 224	124.9	80.5	116 - 185
פק' 225	129.5	84.5	127 - 180
פק' 229	142.2	114.9	122 - 212
4127	108.5	64.0	90 - 162
5148	122.6	85.9	143 - 170
5159	124.2	91.0	116 - 200
5386	129.9	83.5	120 - 165
5480	132.7	89.8	120 - 141
5517	146.5	106.1	140 - 178
5695	124.1	88.4	90 - 176
837	132.0	78.2	118 - 152

נתוני היבול הכללי של מרבית הזנים דומות. זן הביקורת 4127 בולט ביבול כללי וביבול סוג 10 נמוכים בהשוואה לשאר הזנים. הזנים פק' 93, פק' 94, פק' 229 בולטים בפרים הגדול.

תאור הזנים במבחן

הזן	התאור
837	עגול, מעט שטוח, צבע יפה, מוצק
5108	עגול, צבע יפה, מוצקות טובה, אינו שומר על גודל
5055	עגול, מוצקות טובה, אינו שומר על גודל
5485	מעט פחוס, יפה מאד, מוצק, הפיטם לא סגור
פק' 213	פרי גדול ועגול, מוצקות בינונית
פק' 90	פרי גדול, עגול, מוצקות בינונית +, לעיתים כתמי צבע
ב"ר 89	עגול, מעט פחוס, מוצקות טובה, כתפיים ירוקות

טבלה 2 - נתוני היבול והתפלגותו - מבחן זנים (בק"ג ל-10 מ"ר)

הזן	משקל כללי	משקל סוג 10	אחוז סוג 10	משקל סוג 20	משקל פרי ממוצע (גר')
837	132.1	82.2	62.0	43.0	124.5 D
5108	131.1	75.4	57.4	44.1	124.3 D
5055	112.0	58.2	52.0	42.8	138.2 CD
5485	127.7	80.4	62.9	39.7	145.5 BC
פק' 213	130.6	86.4	66.2	41.6	154.3 B
פק' 90	136.5	69.0	50.7	57.2	166.3 A
ב"ר 89	130.7	82.6	62.8	42.7	133.8 CD

יבול הזן 5055 (במשקל הכללי ומשקל סוג 10) נמוך מיתר הזנים, למרות שההבדל אינו מובהק.

פירות הזן פק' 90 ופק' 213 בלטו בגודלם וביציבות בגודל הפרי במהלך הקטיפים. לעומת זאת בזנים 5108 ובזן הביקורת 837 נצפתה ירידה רצופה בגודל הפרי הממוצע במהלך הקטיפים.

טבלה 3 - אחוז היבול הכללי ואחוז יבול סוג 10 בקטיף 1
(10 ק"ג מ"ר)

הזן	אחוז יבול כללי	אחוז יבול סוג 10
837	29.5 A	37.1 AB
5108	24.8 A	34.6 AB
5055	14.0 B	21.4 B
5485	26.4 A	35.8 AB
פק' 213	29.2 A	38.4 A
פק' 90	14.6 B	26.7 AB
ב"ר 89	22.4 A	33.9 AB

הזנים פק' 213, 5485 וזן הביקורת 837 הינם הזנים הבכירים מבין הזנים אשר במבחן. לעומתם בלטו באפילוחם הזנים 5055 ופק' 90. הזנים במבחן הזנים נשתלו במקביל אצל חקלאים במושבי הערבה בשורות תצפית. להלן ההתרשמות:

פארן - כל הזנים פחות טובים מהזנים המסחריים המקובלים.

צופר - 5108 בקטיפים הראשונים נתן פרי יפה.

עין-יהב - אין זן טוב יותר בזנים אלו מהזנים המסחריים.

חצבה - כנ"ל.

עידן - כנ"ל.

סיכום ומסקנות

אף לא זן אחד מזני התצפית בלט באיכותו בהשוואה לזן הביקורת 837. הזנים 5386 ופק' 93 בלטו בהשוואה לשאר הזנים בתצפית זאת. אמנם ישנם זנים בעלי פרי בצורה יפה, אך צבעם או מוצקותם אינה משביעת רצון. לעיתים הפירות גדולים מדי מהנדרש ע"י השוק המקומי. כך המצב גם במבחן הזנים. הזן 5485 מניב פירות מוצקים, בעלי צבע יפה, אך הפיטם מעוות, תכונה המונעת הפצתו בשטח בהיקף מסחרי. לזן פק' 90 פרי יפה ומוצקות סבירה, אך בפירות רבים הופיעו כתמי צבע. הזן פק' 213 מניב פירות עגולים וגדולים, אך מוצקותם אינה מספקת. הזנים 5055, 5108, ממהרים אחרי הקטיפה השני לרדת בגודל הפרי בצורה חדה.

מבחן זנים בהדליה

מבוא

גידול עגבניות בהדליה בשטח פתוח בערבה קיבל תאוצה לפני כחמש שנים, עם הנסיונות לבצע ייצוא עגבניות משטחים פתוחים. אחוזי הייצוא הנמוכים שהתקבלו בכל הזנים שנבחנו עד כה, גרמו לדעיכת ענף זה. אחוזי הייצוא הגבוהים המתקבלים כיום מזנים בלתי מסיימים בבתי צמיחה, דחקו סופית גידול העגבניות מהשטח הפתוח למטרת ייצוא.

חומרים ושיטות

נשתלו 8 זנים: 2 זני בקורת, ב"ר 54 ו - 4127, 3 זנים מטיפוח מכון וולקני: 5691, 5692, 5698, 3 זנים מטיפוח הפקולטה לחקלאות: פק' 220, פק' 211, פק' 225.

הזנים נשתלו בתאריך 20.9.87 ב - 4 חזרות בבלוקים באקראי, אורך החזרה 6 מטר. שתילי גוש "1.5 ממשלת "שורשים" - עין הבשור.

ערוגות 1.6 מטר. חיפוי קרקע פ.א. 0.03 מ"מ. חיטוי מתיל ברומיד במינון של 75 גרם/מ"ר מחופה.

קטיף, שקילה ומיון: נעשו 6 קטיפים: 30.12.87, 11.1.88, 20.1.88, 3.2.88, 18.2.88, 1.3.88.

הפרי נשקל ומיון עפ"י האיכות והגדלים שנקבעו לייצוא והוערך חזותית. סוג 10 - פרי שאינו ראוי לייצוא, אך ראוי לשוק מקומי. נעשה מבחן ברמה של 5% מובהקות.

תוצאות

בשלושת הזנים מטיפוח מכון וולקני נצפו מהקטיף השני כתמים חומים בפרי קרפ ובהרות על רקע ורוד בשלב ההבשלה. הופעה זו של הפרי פסלה זנים אלו על הסף בזני ייצוא. עבודת השקילה והמיון של זנים אלו הופסקה.

טבלה 1 - נחוני היבול והתפלגות הגדלים - ק"ג/10 מ"ר

י י צ ו א				יבול כללי	ה ז ן
G	EL	L	M		
0.6 C	6.9 C	29.5 A	12.8 A	131.0	4127
2.3 C	11.5 CB	25.7 A	10.3 B	119.7	ב"ר 54
10.9 A	16.0 B	9.1 B	2.0 D	145.5	פק' 220
12.0 A	24.0 A	19.6 AB	2.9 D	142.0	פק' 221
6.3 B	22.0 A	25.3 A	6.0 C	128.2	פק' 225

הזנים פק' 220, פק' 221, בולטים בכמות פרי רב במקטעי הגודל "EL" ו - "G". לזן 4127 מעט פירות גדולים ורוב הפרי מتركז בגודל "L".

ביבול הכללי בולטים הזנים פק' 220, פק' 221, אך ללא הבדל מובהק מיתר הזנים.

טבלה 2 - אחוז ייצוא גודל M, גודל G + EL וסוג 20, לפי זנים

ה ז ן	אחוז ייצוא	אחוז גודל M	אחוז גודל G + EL	אחוז סוג 10
4127	38.1 A	26.6 A	14.5 E	61.8 B
ב"ר 54	41.5 A	21.0 B	27.9 D	58.4 B
פק' 220	26.7 B	5.6 C	70.3 A	73.2 A
פק' 221	41.2 A	4.9 C	61.5 B	58.7 B
פק' 225	46.7 A	10.1 C	47.5 C	53.2 B

הזן פק' 221 בלט באחוז ייצוא גבוה ובאחוז פרי גבוה בגדלים G + EL.

לזן ב"ר 54 אחוזי ייצוא גבוהים והתפלגות גודל מותנה.

סיכום ומסקנות

פירות הזן ב"ר 54 עולים בתכונותם, איכות, צבע, מוצקות, על שאר הזנים במבחן. הזן פק' 221 בלט בפרי גדול ויפה.

הזן 4127, למרות היותו פרי קטן בד"כ, הינו מוצק להפליא, בעל צבע יפה וקליפה חלקה.

על פי צורת הפרי ותכונותיו נראה שכדאי לבדוק את הזן פק' 221 בגידול שרוע לשווק המקומי.